

**MINISTERUL CULTURII AL REPUBLICII MOLDOVA
MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA
ACADEMIA DE MUZICĂ, TEATRU ȘI ARTE PLASTICE
ȘCOALA DOCTORALĂ *STUDIUL ARTELOR ȘI CULTUROLOGIE***

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 780.8:780.647.2.083.82(043)

ȘTIUCA PETRU

**PRINCIPII DE REALIZARE ȘI INTERPRETARE
A LUCRĂRILOR ACADEMICE TRANSCRISE
PENTRU ACORDEON**

REZUMATUL TEZEI DE DOCTOR

**SPECIALITATEA 653.01 MUZICOLOGIE
(doctorat profesional)**

CHIȘINĂU, 2022

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale *Studiul Artelor și Culturologie* a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice

Conducător științific:

Bunea Diana, dr., conf. univ., Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

Componența Comisiei pentru susținerea tezei de doctor în arte:

1. **Badrajan Svetlana, președinte**, dr., prof. univ., Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice
2. **Bunea Diana, conducător științific**, dr., conf. univ., Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice
3. **Mironenco Elena, referent oficial**, dr. hab., prof. univ., Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice
4. **Simion Aurelia, referent oficial**, dr., prof. univ., Universitatea Națională de Arte *G.Enescu*, Iași, România
5. **Chițu Ciprian, referent oficial**, dr., conf. univ., Universitatea Națională de Arte *G.Enescu*, Iași, România
6. **Gîrbu Ecaterina, secretar**, dr., conf. univ., Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

Susținerea va avea loc la 16 Iunie, 2023, ora 15.00, în ședința comisiei pentru susținerea tezei de doctor în arte, din cadrul Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice (Chișinău, str. Mateevici, 87)

Teza și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova (Chișinău, str. 31 August 1989, 78A), la Biblioteca Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice (Chișinău, str. Mateevici, 87), pe paginile web <http://www.cnaa.md> și <https://amtap.md>.

Referatul a fost trimis la „_____” _____ 2023

Secretar al Consiliului științific specializat:

Gîrbu Ecaterina, dr., conf.univ.

Conducător științific:

Bunea Diana, dr., conf.univ.

Autor:

Știuca Petru

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei investigate. Pe parcursul ultimei jumătăți de secol, acordeonul cu clape¹ ocupă un loc tot mai important atât pe scenele de concert din Republica Moldova și de peste hotare, cât și în învățământul muzical național, la toate nivelele. Încă din anii 1960-1970, au fost deschise clase de acordeon și baian² la instituțiile de învățământ muzical din republică, fapt ce a contribuit la dezvoltarea artei de interpretare la acest instrument și la apariția unor valoroși instrumentiști, adevărați maestri care au etalat o artă de interpretare de mare virtuozitate și care au dus faima țării departe de hotarele ei. Creșterea virtuozității interpretării, apariția unor personalități în domeniul artei acordeonului, inclusiv a predării acestuia, a creat o discordanță în ce privește asigurarea interpreților cu un repertoriu divers ca gen și stil, din tezaurul muzicii universale. Astfel, actualitatea și importanța temei investigate au fost determinate de eliminarea acestei discordanțe dintre nivelul avansat al interpreților-profesioniști la acordeon și lacunele ce există în completarea repertoriului de muzică academică, în special, al celui transcris și a cercetării bazelor științifice de elaborare și interpretare a acestuia.

Un alt argument îl prezintă și perfecționarea tehnică permanentă a construcției acordeonului în ultimii ani a suscitat un mare interes pentru acest instrument, ce are posibilitatea astăzi chiar să „înlocuiască” o mică orchestră. Fiind un instrument capabil să emită simultan și melodia și acompaniamentul, acordeonul a fost asimilat, în cea de-a doua jumătate a secolului XX atât în muzica populară (mai întâi, ca instrument de acompaniament, apoi, și solistic) în formații și orchestre mari, cât și în muzica academică, ca instrument solistic. În perioada contemporană, construcția acordeonului este perfecționată continuu; apar modificări și îmbunătățiri în ce privește sonoritatea, timbrurile, registrele etc. Toate acestea oferă noi și noi posibilități tehnice de interpretare. Lărgirea sferelor de utilizare a instrumentului, practic, în toate domeniile și genurile muzicii contemporane generează nu doar aceleași dificultăți de completare a repertoriului, ci pune deja problema complexității tehnice a textului muzical, a creșterii virtuozității datorată perfecționării instrumentului. În prezent, acordeoniștii abordează un repertoriu transcris al unor creații de proporții ample, muzică de cameră, simfonii și chiar partituri de

¹ În continuare, vom utiliza termenul *acordeon* având în vedere *acordeonul cu clape*

² Cunoscut și sub denumirea de acordeon cu butoane

operă, încadrându-se în orchestre de operă, în proiecte ce vin să diversifice acest segment al „pieței muzicale” contemporane.

Dezvoltarea vertiginoasă a artei de interpretare la acordeon nu ar fi fost posibilă fără crearea și transcrierea³ unui repertoriu academic pentru acest instrument. Transcripția muzicală constituie una din cele mai eficiente căi de îmbogățire a repertoriului muzical, iar în cazul acordeonului, aceasta este cu atât mai importantă, cu cât vorbim despre un instrument „tânăr”, apărut relativ recent pe „scena” muzicii universale, ce abordează muzica academică în mod sistematic, pe plan instituțional-didactic, începând abia cu anii 1960-1970.

În acest sens, pe lângă creațiile originale scrise pentru acordeon de un șir întreg de compozitori, un rol deosebit de important l-au avut transcripțiile din tezaurul muzicii universale, fapt ce nu doar a îmbogățit repertoriul, ci și a format o școală de interpretare bazată pe principii academice profesioniste. Problema completării repertoriului de acordeon a fost mereu actuală mai ales în mediul didactic, având drept scop principal nu doar instruirea, ci și familiarizarea studenților și elevilor cu capodoperele muzicii universale, cu marii compozitori, cu cele mai importante curente ale istoriei muzicii.

De cele mai multe ori, profesorii de acordeon au apărut în rol de autori ai transcripțiilor pentru elevi și studenți, iar cele mai reușite dintre acestea au intrat în repertoriul didactic, de concert sau de concurs. Astăzi, există un larg repertoriu transcris pentru acordeon, începând cu perioada Baroc, muzica clasică, romantică și până la cea contemporană etc. Pe parcursul activității pedagogice și concertistice, autorul tezei a realizat mai multe transcripții pentru acordeon, acesta fiind un alt argument important adus în favoarea abordării temei tezei de față.

Rolul transcripției este esențial în special în dezvoltarea artei de interpretare la acest instrument. Iată de ce, deseori, și marii interpreți sau profesori cu experiență în domeniu au apelat la transcrierea pentru acordeon a creațiilor de la alte instrumente, din diferite epoci și de diverse stiluri, reușind să-l facă accesibil unui cerc larg de interpreți. Astfel, completarea repertoriului unui instrument înseamnă nu doar lărgirea orizontului muzic-artistice al interpreților, ci și punerea în valoare a potențialului acordeonului, în pas cu dezvoltarea sa vertiginoasă pe plan constructiv, și, nu în ultimul rând, punerea în valoare a

³ În limba română, termenii *transcriere* și *transcripție* sunt sinonime (din lat. Transcriptio – copiere). Întrucât noțiunea de *transcriere* are formele substantivală și verbală, iar cea de *transcripție*, doar formă substantivală, în teza de față vom utiliza termenul de *transcriere/ a transcrie* inclusiv cu sensul de *realizare a unei transcripții muzicale*.

repertoriului în cauză, care, din diverse motive astăzi este mai puțin interpretat – a fost scris pentru un instrument mai puțin accesibil (cum ar fi orga) sau pentru un instrument care a dispărut din practica muzicală contemporană curentă (avem în vedere clavecinul, clavicordul, viola da gamba, lăuta etc.).

Totodată, transcripția, ca fenomen al culturii muzicale, a prezentat dintotdeauna multiple probleme – de tratare, de interpretare, de respectare a originalului, de sonorizare, etc. Un loc aparte îl ocupă și problematica legată de faptul că transcripția reprezintă, de fapt, un domeniu ce denotă tangențe atât cu creația, cât și cu interpretarea (compozitor și interpret), astfel încât realizarea noii versiuni instrumentale constituie, de fapt, un proces specific de creație ce implică ambele tipuri de abilități. **Actualitatea** temei abordate este dictată, astfel, pe de o parte, de importanța tuturor acestor aspecte pentru arta acordeonului în actualitate, iar, pe de alta, de faptul că autorul însăși este autor de transcripții, interpret-concertist și profesor de acordeon la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, practicând activ interpretarea propriilor transcripții, inclusiv de către studenții clasei sale. Întreg repertoriul de creații analizate în teza de față a fost transcris de autor, fiind „aprobat” în „laboratorul” său didactic-concertistic, cizelat și perfecționat continuu.

Obiectul cercetării îl constituie transcripțiile realizate de autor și particularitățile de realizare și interpretare ale acestora, din perspectiva specificului de transcriere pentru acordeon și a interpretării concertistice a acestora. În acest context, considerăm că tema propusă spre cercetare este deosebit de actuală, având în vedere faptul că sunt studiate și interpretate în concerte publice creații transcrise de autor, care nu au mai fost publicate și nu s-au aflat în vizorul cercetătorilor, în literatura de specialitate.

Scopul cercetării constă în elucidarea principiilor de realizare a transcripțiilor pentru acordeon în contextul evidențierii particularităților tratării interpretative a acestora. Studiul va fi elaborat în baza repertoriului de transcripții din muzica universală, realizat de autor.

Obiectivele tezei includ:

1. concretizarea terminologiei legate de noțiunea de transcripție;
2. relevarea specificului de transcriere pentru acordeon a creațiilor polifonice, în baza originalelor pentru orgă;
3. stabilirea procedeelelor de transcripție pentru acordeon a lucrărilor omofon-armonice, în baza originalelor pentru pian și vioară;

4. identificarea unor soluții practice de depășire a dificultăților de interpretare a repertoriului transcris și analizat.

Scopul și sarcinile au determinat conturarea bazei metodologice și teoretice a tezei.

Metodologia cercetării științifice. Partea teoretică întrunește trei aspecte de bază ale cercetării – muzicologic, interpretativ, didactic, fiind determinată de complexitatea fenomenului și problematicii transcripției muzicale, cât și de orientarea practico-interpretativă a tezei. Astfel, au fost utilizate mai multe metode teoretice fundamentale de cercetare – *inductivă* și *deductivă*, a *analizei* și *sintezei*, metoda *comparativă* ș.a. Au fost studiate surse teoretice (monografii, studii, articole, referate și teze de doctorat etc.) legate de problematica largă a realizării transcripției muzicale în general și a specificului transcripției pentru acordeon/baian; surse teoretice despre interpretarea și stilistica muzicală; materiale legate de perioadele istorice ale artei muzicale, biografiile și creația compozitorilor etc.; au fost analizate pe plan comparativ transcripții publicate pentru acordeon, semnate de diverși autori.

De asemenea, au fost aplicate și metode ce țin de teoria și arta interpretării, în special, *analiza interpretativă complexă*, în raport cu transcripțiile realizate și *analiza sub aspect metodic-didactic* a materialelor muzicale, ce a permis înaintarea unor recomandări de interpretare complexe, referitoare la obiectul de studiu. Astfel, prin coroborarea metodelor de cercetare inerente studiului muzicologic și a celor de practică artistică, ce țin de execuția muzicală, a fost realizată conexiunea dintre studiul teoretic și interpretarea muzicală practică, fapt ce a permis elucidarea unor aspecte multiple ale tratării stilistice și tehnico-artistice a acestui repertoriu. În același timp, perspectiva analitică-interpretativă de abordare a materialului cercetat, aspect inerent oricărui discurs științific-practic a permis elucidarea, pe de o parte, a particularităților specifice de transcriere pentru acordeon, iar, pe de alta, a aspectelor stilistic, artistic și tehnic al interpretării acestor creații, din perspectiva discursului muzical transcris. Un loc aparte în comprehensiunea acestor materiale l-a avut sintetizarea experienței profesionale a autorului tezei, în calitate de interpret, pedagog, autor de transcripții pentru acordeon.

Totodată, pentru prezentarea și sistematizarea cât mai clară a materialelor și cercetărilor efectuate, a fost necesară delimitarea creațiilor transcrise, conform specificului scriiturii componistice și facturale, ce corespund unor două mari stiluri și epoci în istoria muzicii, în creații polifonice și omofon-armonice. Acest fapt ne-a permis elucidarea mai

detaliată a tuturor aspectelor legate atât de procesul de transcripție, cât și de interpretare la acordeon a lucrărilor transcrise.

Baza teoretică a tezei o constituie lucrări fundamentale în domeniu, ale unor autori consacrați, cercetători, interpreți și pedagogi, din muzicologia de limbă română, rusă, engleză. Am putea delimita surse teoretice despre transcripția muzicală în general și cea pentru acordeon în particular. În acest context, merită de menționat lucrări precum: *A formal and stylistic analysis of selected compositions for solo accordion, with accompanying ensembles by twentieth-century American composers, with implications of their impact upon the place of accordion in the world of serious music* de D. Binder [4]; seria de volume *Modern accordion perspectives* de C. Jacomucci [6, 7, 8]; *Accordion Resource Manual* de J. Macerollo [12]; *Искусство игры на баяне* de F. Lips [29]; *И звучит гармоника* de A. Mirek [33].

De asemenea, în elucidarea problematicii realizării laturii stilistice și artistice a transcripțiilor, de un real folos ne-au fost studii și monografiile din istoria muzicii universale și naționale, de autori precum: V. Herman [1], L. Berezovchuk [16], A. Zahvatkin [24], E. Nazaikinskiy [34, 35], V. Holopova [40], V. Tsukerman [42]. Deosebit de importante pentru studiul nostru au fost materialele legate de arta interpretării, cele orientate spre însușirea practică a procesului de transcripție și cele legate de tratarea interpretativ-stilistică a creațiilor muzicale: C. He [5], A. Locke [11], V. Lhermet [10], B. Borodin [17] ș.a.

Noutatea și originalitatea conceptului artistic rezidă în realizarea unui repertoriu de transcripții pentru acordeon, conform metodologiilor contemporane identificate de autor, prezentat în cadrul recitalurilor, în proprie tratare interpretativă. Originalitatea conceptului artistic este determinată de abordările stilistic-interpretative ale acestor creații, din perspectiva unui discurs muzical transcris, ținând cont de specificul acordeonului. Teza prezintă în premieră un repertoriu nou transcris de autor pentru acest instrument și un concept interpretativ asupra acestuia, realizat din perspectiva cercetării teoretice, a practicii didactice și a executării concertistice.

Noutatea lucrării teoretice constă în faptul că pentru prima dată într-o teză de doctorat a fost transcris și analizat, din perspectiva metodologică, științifică-muzicologică și interpretativă, un repertoriu reprezentativ de lucrări academice pentru acordeon, fapt ce a permis autorului, pe de o parte, elucidarea problemelor transcripției ca proces de creație

și tehnică de realizare, iar, pe de altă parte, formularea unor recomandări metodice ce țin de ținuta artistică, stilistică și tehnică a interpretării.

Valoarea aplicativă a lucrării. Materialele cercetării pot servi drept suport pentru studii științifice ulterioare, legate de problemele procesului de transcripție pentru acordeon sau pentru alte instrumente și de aspecte ale interpretării. De asemenea, rezultatele cercetării pot fi utilizate în cursurile didactice teoretice și practice precum *Instrument (acordeon); Istoria interpretării instrumentale; Metodica predării instrumentului de specialitate; Orchestrație; Aranjament ș.a.*, și se pretează a fi utile studenților interesați atât de procesul practic de realizare a transcripțiilor pentru acordeon, cât și de interpretarea acestora. Concluziile și recomandările pot fi întrebuințate în pregătirea către evoluările concertistice sau în scopul optimizării proceselor didactice de instruire în arta de interpretare la acordeon în sistemul de învățământ muzical național, la toate nivelele.

Aprobarea rezultatelor. Teza a fost realizată în cadrul Școlii doctorale *Studiul artelor și culturologie*, la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, a fost discutată la ședințele Comisiei de îndrumare. Rezultatele cercetării au fost reflectate în șase articole și mai multe rezumate publicate, în comunicările la conferințe și simpozioane științifice, în cadrul recitalurilor prezentate cât și în utilizarea în procesul didactic a transcripțiilor realizate de autor.

SUMARUL CONȚINUTULUI TEZEI

Capitolul 1, intitulat **Fenomenologia transcripției muzicale pentru acordeon** include patru subcapitole. Primul subcapitol, **1.1. Noțiunea de transcripție și corelările sinonimice ale acesteia în literatura de specialitate** conține prezentarea și analiza unui șir de definiții ale termenului transcripție în diferite surse (dicționare de termeni muzicali și lucrări dedicate problematicii terminologice) – transcripție, transcriere, adaptare, reducere, prelucrare, aranjament, descifrare, transpoziție ș.a. Unul din principalele momente elucidate este faptul că acești termeni de multe ori au sensuri asemănătoare, fiind folosite pentru desemnarea acelorași procese. Totodată, au fost relevate și diferențele dintre acestea, ce rezidă în special în gradațiile, uneori destul de greu de delimitat, a modificărilor operate în transcripție, față de original. Au fost prezentate mai multe aprecieri și definiții ale acestor termeni, din surse enciclopedice, științifice și didactice.

Subcapitolul **1.2. Transcripția ca proces de creație. Principii și particularități**, este dedicat caracterizării importanței rolului autorului transcripției, ca intermediar între compozitor și interpret, ca și „coautor” ce are „drepturi și obligații” în procesul creativ al transcripției. Astfel, din perspectiva obiectivului central al transcripției, identificat în acest capitol ca fiind legat în primul rând de menținerea conținutului ideatic al creației originale, în condițiile instrumentale noi, autorul, în primul rând trebuie să urmărească păstrarea unui echilibru constant dintre, pe de o parte, posibilitatea de a modifica diverse componente ale discursului muzical, supunându-le particularităților instrumentului-destinatar iar, pe de alta, de a menține trăsăturile esențiale ale creației transpuse, ne referim în special, la conținutul și imaginile artistice ale originalului.

Compartimentul **1.3.** este intitulat **Procedee specifice de transcriere pentru acordeon** și este împărțit în trei secțiuni. Prima dintre acestea, **1.3.1. Aspecte ale specificului tehnic și sonor al acordeonului**, este dedicată descrierii succinte a instrumentului, care a fost perfecționat semnificativ pe parcursul ultimilor câteva decenii, astfel încât astăzi succesul interpretului-acordeonist depinde în mare măsură de parametri acestuia. Având în vedere, că una din condițiile prealabile ale transcripției este cunoașterea detaliată, în profunzime, a instrumentului de către autor, aici sunt prezentate posibilitățile tehnice și acustice ale acordeonului modern, cu remarcă, că transcripția, de regulă, se efectuează nu pentru instrumentele cu indici tehnici și sonori avansați, ci pentru acordeonul standard.

Următoarele secțiuni, respectiv, **1.3.2. Particularități ale transcrierii pentru acordeon a creațiilor polifonice (după originalele de orgă)**, realizat în baza originalelor scrise pentru orgă, unul din instrumentele preferate ale compozitorilor din perioada Baroc, și **1.3.3. Specificul transcripției la acordeon a creațiilor de factură omofon-armonică (după originalele de pian și vioară)**, realizat în baza originalelor scrise pentru pian sau vioară cu orchestră, conțin prezentarea specificului transcripțiilor creațiilor ce aparțin celor două grupuri delimitate. Fiecare secțiune este construită după principii similare și conține, respectiv, o scurtă caracteristică a facturii polifonice și omofon-armonice și relevarea particularităților specifice de transcriere a acestora. Pentru factura polifonică acestea se referă la procedee ce țin de modificarea amplasării vocilor, a duratelor, diapazonului, desenului ritmic, a folosirii unor articulații și registre diferite etc. Este scos în evidență rolul ornamentelor, al sonorizării, al selectării timbrului (registrelor) ș.a.

În cazul transcripției creațiilor de factură omofon-armonică se va ține cont în mare măsură de particularitățile instrumentelor originale, precum factura (pianului, viorii sau orchestrei), pedalizarea, specificul interpretării solo-orchestră, virtuozitatea tehnică ș.a. Autorul transcripției se va concentra pe diferențele ce țin de diapazonul instrumentelor, diferențierea funcțiilor timbrale, digitația etc. Un rol esențial îl are abordarea creativă, îmbogățirea prin diverse procedee a materialului original. Totuși, în acest context, nu se va scăpa din vedere factorul corelării conținutului muzical cu cel al realizării creației în condiții facturale și timbrale noi. Compartimentul **1.4.** conține **Concluziile la Capitolul 1:**

1. Bibliografia studiată abordează prolemele complexe ale esenței și specificului transcripției muzicale, una din cele mai spinoase fiind terminologia. Astfel, noțiunea de *transcripție*, în esența sa, este utilizată în literatura de specialitate cu sensuri foarte apropiate de noțiunile de *redactare*, *aranjament*, *transpunere*, *prelucrare*, *parafrază* ș.a. Diferențele dintre aceste noțiuni țin, de regulă, pe de o parte, de gradul de respectare a originalului, iar, pe de alta, de intervenția creativă a autorului, care propune propria viziune a lucrării transpuse.

2. Esența și specificul transcripției constă în reconsiderarea creativă a mijloacelor de realizare, cu condiția păstrării conținutului ideatic-artistic al lucrării muzicale și schimbarea expunerii materialului muzical ținând cont de condițiile instrumentale noi. În ajustarea originalului la condițiile specifice ale unui alt instrument, autorul transcripției revede toate mijloacele de realizare instrumentală a conținutului creației muzicale. Astfel,

calea parcursă de la conceptul compozitorului spre interpret se mărește încă cu o treaptă – textul de note al transcripției. Textul nou transcris va reflecta, pe de o parte, intențiile compozitorului, cunoașterea multilaterală a specificului ambelor instrumente (pentru care este scrisă creația în original și, în cazul dat, acordeonul) și, totodată, va pune în valoare noul instrument, oferind posibilitatea interpretului să-și demonstreze abilitățile sale profesionale. Este important de menționat faptul, că pentru a realiza o transcripție cu adevărat valoroasă, autorul trebuie să posede cunoștințe fundamentale din domeniul teoriei muzicii, armoniei, formelor, contrapunctului ș.a., să dețină capacitatea de a compune, de a trata în mod creativ lucrarea muzicală.

3. Principiile de bază ale transcripției muzicale în general, rezidă în:

- abilitatea de a îmbina elementele structural-conceptuale, ce au caracter stabil, cu mijloacele de realizare ce se conțin în imaginea muzicală, în toată complexitatea sa, ce au un caracter mobil, schimbător;
- diferențierea funcției timbrale în diverse stiluri și în creații aparte;
- abordarea creativă a întregului arsenal de mijloace instrumentale etc.

4. Transcripției pentru acordeon îi sunt caracteristice: a) regândirea mijloacelor de realizare instrumentală ce nu corespund caracteristicilor specificului său; b) îmbogățirea lucrării originale cu noi mijloace de expresie tipice pentru acesta. O condiție esențială este păstrarea trăsăturilor stilistice ale lucrării ce urmează a fi transcrisă în condiții timbrale noi, luând în considerare modificarea facturii, a corelațiilor de registru, a ornamentelor și a elementelor de expresie muzicale. Totuși, intenția de a realiza o sonoritate cât mai interesantă a noii creații la acordeon, nu trebuie să afecteze sau să conducă spre imagini ce nu sunt proprii originalului. Autorul transcripției trebuie să păstreze în mod fidel ideea compozitorului și, totodată, să configureze în mod creativ mijloacele de realizare a acesteia.

5. Transcripțiile creațiilor polifonice pentru acordeon largesc posibilitățile expresivității muzicale ale acestui instrument, ce posedă o sonoritate puternică, bogată, nuanțată timbral, cu un diapazon larg. Astfel, o transcripție efectuată în conformitate cu trăsăturile sonore și timbrale specifice acestui instrument, realizată cu talent și inspirație, va conferi și tratării interpretative a acesteia culori, artistism și valențe ideatice noi. Un rol important în realizarea transcripțiilor polifonice îl are textul notografic inițial, astfel, autorul tezei de cele mai dese ori apelează la edițiile Urtext, care oferă, de regulă, informații

„din prima sursă”. Totodată, una din dificultățile tehnice esențiale o constituie transpunerea texturii, expusă pe trei portative la orgă și pe două portative, la acordeon. În general, tehnicile transcripției polifonice presupun cunoașterea profundă de către autorul transcripției a particularităților facturii polifonice, a formei etc., și include procedee factual-polifonice, legate de mișcările, deplasările și amplasarea vocilor, schimbarea diapazoanelor, a duratelor și desenului ritmic, omisiunilor sunetelor în cadrul vocilor, și cele legate de specificul acordeonului, ce țin de particularitățile timbrale, de registru și articulații, cum ar fi folosirea unor articulații în registre diferite, selectarea timbrului (registrelor) etc. Un rol aparte îl are tratarea ornamentelor ș.a.

6. În cazul transcripției creațiilor de factură omofon-armonică, autorul va lua în considerare în primul rând trăsăturile sonore, proprietățile tehnice, factura pedalizarea, specificul interpretării solo-orchestra, virtuozitatea tehnică ale instrumentelor originale – de regulă, acestea sunt pianul, vioara și/sau orchestra. Autorul transcripției va atrage o atenție specială diferențelor dintre diapazoanele instrumentelor, timbru, digitație etc. Un rol esențial îl are abordarea creativă, dezvoltarea prin diverse procedee a materialului original. Totuși, în acest context, nu se va scăpa din vedere factorul corelării conținutului muzical cu cel al realizării creației în condiții facturale și timbrale noi. Transcripțiile lucrărilor de factură omofon-armonică pentru acordeon necesită un nivel înalt de creativitate, având în vedere diferențele destul de mari dintre particularitățile viorii și ale pianului, instrumente pentru care sunt scrise cele mai multe lucrări de acest tip. Astfel, se va atrage o atenție sporită transformării creative a materialului muzical, în special, facturii, prin împletirea temelor/melodiilor din partida viorii cu alte mișcări melodice, acorduri etc., pentru a obține o țesătură muzicală mai densă, specifică și adecvată interpretării la acordeon. Pe de altă parte, în transcripțiile de la vioară autorii abordează și metoda de simplificare a facturii pe plan tehnic, prin omiterea unor note, repartizarea unor pasaje dificile în ambele mâini, îngustarea unor salturi mari, schimbarea digitației etc.

7. Un rol important în dezvoltarea artei transcripțiilor muzicale, încă din perioada baroc, l-au avut mari personalități ale lumii muzicale precum compozitorii-virtuozi (J.S. Bach, F. Liszt, S. Rahmaninov ș.a.), interpreții renumiți (F. Busoni, L. Godowsky ș.a.). Transcripțiile acestora constituie și astăzi modele pentru autorii contemporani.

Capitolul 2, intitulat Aspecte ale interpretării transcripțiilor pentru acordeon se constituie din două subcapitole, în care sunt puse în discuție problemele interpretării

creațiilor transcrise, ce aparțin celor două grupuri delimitate în capitolul 1: de factură polifonică și de factură omofon-armonică, și este bazat pe analiza interpretativă a transcripțiilor efectuate de autorul tezei. Primul subcapitol, **2.1. Particularități ale tratării creațiilor polifonice** se referă la două transcripții din moștenirea pentru orgă a lui J. S. Bach, unul din marii titani ai muzicii universale, reprezentant al Barocului târziu, și, în special, a stilului polifonic: *Fantezia și fuga în a moll* BWV 561 pentru orgă și *Preludiul și fuga în g moll* BWV 535 pentru orgă. Sunt efectuate analizele arhitectonicii acestor creații, sunt identificate cele mai dificile locuri pentru interpretare, sunt propuse soluții pentru depășirea acestora. Cel de-al doilea subcapitol, **2.2. Interpretarea lucrărilor omofon-armonice din perspectiva acordeonului** include analiza interpretativă a două creații din tezaurul muzicii universale – *Konzertstück op. 79, în f-moll* pentru pian și orchestră de C. M. Weber și *Introducerea și Rondo capriccioso* pentru vioară și orchestră op. 28 de C. Saint-Saëns. Au fost relevate trăsăturile componistice, stilistice și arhitectonice ale acestor creații din perioada romantică, particularități ale facturii, armoniei, ritmicii etc. – elemente necesare unui interpret în procesul de studiu și execuție, pentru o comprehensiune completă și complexă a discursului sonor. Remarcăm faptul că recomandările interpretative din ambele compartimente sunt corelate cu particularitățile transcripției creațiilor analizate, tratate prin prisma elementelor și principiilor de transcriere utilizate. **2.3. Concluziile** la acest capitol sunt inserate în ultimul compartiment:

1. Delimitarea a două grupuri de creații din repertoriul muzicii universale, solicitate pentru a fi transpuse pentru acordeon în prezent, în creații polifonice și omofon-armonice, a fost realizată din punctul de vedere al unui autor de transcripții (autorul tezei de față) și se bazează în special pe criteriul esențial al specificului limbajului muzical-structural al repertoriului selectat – factura, melodia, armonia etc., întrucât anume componentele discursului și particularitățile acestuia constituie factorii cu rol esențial în procesul de realizare a unei transcripții muzicale, inclusiv a unei transcripții pentru acordeon.

2. În timpul interpretării, în egală măsură, ca și în cel de transcripție, un rol esențial îl are raportarea permanentă a caracterelor specifice muzicii polifonice și celei omofon-armonice la potențialul tehnic, sonor și artistic specific acordeonului. Acest proces are un caracter integrator, corelativ și creativ, ce implică nu doar performanțe și abilități de interpretare la acest instrument, ci și cunoașterea în profunzime a potențialului acestuia.

Totodată, un rol important îl are atât imaginea clară a originalului iar, cât și noua „haină” sonor-instrumentală a creației transcrise. Acestea sunt condițiile prealabile esențiale unei bune interpretări la acordeon a unei transcripții muzicale.

3. Recomandările interpretative expuse au fost elaborate în baza unui repertoriu de transcripții din creațiile polifonice pentru orgă de J.S. Bach și a celor omofon-armonice de C. M. Weber și C. Saint-Saëns, efectuate de autor. Aceste indicații vin să pună în valoare atât arta execuției la acordeon, dar și cea a transcripției: este necesar ca interpretul să scoată în evidență particularitățile formei și a conținutului muzical, ale stilului interpretării, adecvat perioadei istorice etc.

4. Procedeele tehnice utilizate în interpretarea transcripțiilor polifonice la acordeon sunt:

- polifonizarea materialului sonor cu ajutorul diferitor trăsături (de ex., tema principală – *legatissimo*, basul – *non legato*, vocea mijlocie – *staccato*);
- mărirea sau micșorarea duratelor pentru evidențierea liniei melodice și a delimitării acordurilor în acompaniament;
- lărgirea diapazonului în scopul evidențierii vocilor;
- evidențierea melodiei prin dublarea ei într-un registru mai grav;
- alegerea unei digitații adecvate;
- lucrul cu registrele;
- manevrarea burdufului, mai ales în cazul unor frazări dificile ș.a.

5. Recomandările legate de specificul interpretării creațiilor omofon-armonice pentru acordeon țin în special de luarea în considerare a particularităților instrumentelor originale (pian sau vioară, de regulă) și includ aspecte legate de:

- virtuozitatea discursului, tempourile rapide etc.;
- frazarea;
- factura (pianului, vioarei sau orchestrei);
- pedalizarea;
- specificul interpretării solo-orchestră ș.a.;
- diferențele legate de diapazonul instrumentelor;
- diferențierea funcțiilor timbrale;
- digitația;
- dezvoltarea, prin diverse procedee, a materialului original etc.

6. Un rol esențial în tratarea interpretativă a transcripțiilor pentru acordeon îl are, ca și în procesul de transcripție, abordarea creativă, artistică. În acest context, nu se va scăpa din vedere factorul corelării conținutului muzical cu cel al realizării creației în condițiile noii sonorități a acordeonului.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Problema științifico-practică soluționată în cadrul cercetării de față constă în înlăturarea discrepantei dintre realizările artei de interpretare la acordeon în ultimele decenii și lipsa unui repertoriu ce ar corespunde cerințelor crescânde, atât în domeniul predării instrumentului, cât și în practica concertistică.

Rezultatele cercetării demonstrează valoarea artistică a transcripțiilor pentru acordeon, care constituie o parte importantă a repertoriului concertistic și didactic pentru acest instrument în contemporaneitate. Preluarea operelor din tezaurul componistic universal, în versiuni timbral-sonore ale altor instrumente reprezintă o posibilitate și o metodă general-acceptată, atât de completare a repertoriului, cât și de promovare a acestuia. Dovadă în acest sens este bogata tradiție a transcripțiilor muzicale, stabilită în cultura muzicală modernă prin contribuția unor mari personalități, compozitori și interpreți, de-a lungul timpului, până în prezent. În acest sens, este importantă accentuarea, în cadrul tezei, a caracterului creativ al transcripției, ca fiind unul esențial al acesteia, și, totodată, relevarea rolului autorului de transcripție. Astfel, calitatea lucrării care rezidă din acest proces va depinde în mare măsură de măiestria, cunoștințele teoretice și abilitățile practice-interpretative ale acestuia.

În teză au fost scoase în evidență principiile generale de realizare a transcripțiilor, având ca factor central comprehensiunea „mecanismelor de alcătuire și funcționare” a discursului muzical a creației originale, în strânsă corelație cu tratarea interpretativă a transcripției acesteia și comoditatea interpretării la instrument. Pe planul metodologic al cercetării, a fost necesară delimitarea clară a repertoriului transcris, conform celor două tipuri de bază ale facturii și structurii discursului muzical, cunoscute și general-acceptate în teoria muzicii: discursul sau stilul de tip polifonic și cel de tip omofon-armonic. Toate acestea au permis relevarea în cadrul lucrării, a unor procedee specifice de transcripție a creațiilor respective.

Transcripția creațiilor polifonice pentru acordeon se bazează pe următoarele principii și modalități identificate în procesul de cercetare:

- selectarea riguroasă a surselor notografice a originalelor propuse pentru transcripție;
- distribuirea facturii de pe 3 portative (în cazul originalelor de orgă) pe 2 portative (la acordeon);
- considerarea structurilor și proceselor polifonice, a mișcării vocilor etc.;
- re-distribuirea, restructurarea facturii, în concordanță cu legitățile muzicii polifonice;
- identificarea unor articulații, registre etc., specifice sonorității acordeonului, corelate cu sonoritatea instrumentului inițial ș.a.

Elementele specifice transcripției creațiilor omofon-armonice pentru acordeon se bazează pe principii precum:

- repartizarea corectă a facturii omofon-armonice (ne referim la melodie și acompaniament, ce constă din acorduri, arpegii etc.);
- căutarea și identificarea echilibrului dintre mijloacele tehnice și artistice ale acordeonului;
- menținerea caracterului de virtuozitate a creațiilor, punerea în valoare a calităților acordeonului;
- rolul mâinii stângi în interpretarea la acordeon, în special, în cazul originalelor de vioară etc.

Interpretarea transcripțiilor pentru acordeon din repertoriul muzical universal implică calități multiple, ce țin, pe de o parte, de cultura generală și de calitatea educației muzicale, cunoștințele din teoria formelor, armonie, polifonie, istoria muzicii și a stilurilor muzicale iar, pe de altă parte, posedarea unei măiestrii artistice și interpretative, dexterități tehnice, talent și dedicație.

Interpretarea creațiilor polifonice transcrise pentru acordeon se axează pe cunoașterea profundă a specificului și stilisticii formelor polifonice, pe frazarea corectă și scoaterea în evidență a vocilor, interpretarea corectă, conformă stilului a ornamentelor; manevrarea registrelor etc. Executarea creațiilor omofon-armonice transcrise pentru acordeon necesită o comprehensiune clară a formei și stilului, o înaltă pregătire tehnică, și o bună manevrare a burdufului etc.

Unul din principalele rezultate ce rezidă din prezentarea transcripțiilor în cadrul recitalurilor din cadrul tezei este faptul că, în urma identificării și descrierii principiilor de transcriere a creațiilor polifonice și omofon-armonice, cât și a analizei interpretative a acestora, a fost relevat faptul că o mare parte a acestor principii se află într-o corelație foarte apropiată cu tratarea lor interpretativă. Astfel, transcripția și executarea acesteia reprezintă un fenomen artistic complex și unitar: autorul transcripției, în procesul de realizare, este condiționat de specificul instrumentului și de potențiala măiestrie a interpretului iar interpretul, pentru o execuție excelentă, va trebui să dea dovada unei comprehensiuni profunde a principiilor după care au fost realizate transcripțiile creațiilor în cauză.

Recomandări:

1. Continuarea cercetărilor teoretice asupra problematicii date, în direcții și aspecte precum transcrierea pentru acordeon a creațiilor din muzica contemporană, a partiturilor de operă și simfonice, oratoriale-simfonice, solistice de la diverse instrumente, a muzicii vocale de cameră etc.

2. Focusarea cercetării pe rolul sonorității și potențialului tehnic al acordeonului contemporan, capabil să înlocuiască o mică orchestră – atât în creațiile originale, cât și în cele transcrise pentru acordeon.

3. Inițierea editării unor volume cu repertoriu transcris pentru acordeon, ce ar facilita accesul la repertoriul dat și ar oferi posibilități largi de dezvoltare a orizontului muzical al discipolilor, ar îmbogăți sursele repertoriale de concert și concursuri, etc.

4. Organizarea de master-class-uri de transcriere la acordeon.

5. Publicarea unor lucrări metodice ce pot fi utilizate în procesul didactic, ce vor suscita interesul pentru studierea acestui instrument.

6. Organizarea unor concerte, festivaluri și alte manifestări dedicate muzicii academice interpretate la acordeon, ce ar contribui la formarea și completarea orizontului cultural al publicului meloman și la creșterea prestigiului artei de interpretare la acordeon în țară și peste hotare.

7. Elaborarea unui curs universitar de transcripție, ce ar permite studenților familiarizarea cu principiile și metodele de lucru ale acestui proces, ar impulsiona realizarea și interpretarea unui repertoriu de transcripții mai larg și mai divers.

BIBLIOGRAFIE:

1. HERMAN, V. *Originile și dezvoltarea formelor muzicale*. București: Editura muzicală, 1982. 148 p.
2. *Dicționar de termeni muzicali*, București, 1984. 530 p.
3. AUER, L., and FREDERICK M. *Violin Master Works and Their Interpretation*. New York: Courier Corporation, 2013. Print.
4. BINDER, D. *A formal and stylistic analysis of selected compositions for solo accordion, with accompanying ensembles by twentieth-century American composers, with implications of their impact upon the place of accordion in the world of serious music*. Doctoral thesis. Ball State University, 1981. 209 p.
5. HE, C. *Semionov's accordion pieces: Sonata No.1 – Simple analysis of music ontology and performing skills*: master thesis. 2014. Disponibil <https://www.globethesis.com/?t=2255330401976135> (accesat 5.05.2022)
6. JACOMUCCI, C. *Modern accordion perspectives: critical selection of accordion works composed between 1990 and 2010*. 2014, vol. 2, 72 p. Disponibil http://www.modernaccordionperspectives.com/Publications_files/MAP2.pdf
7. JACOMUCCI, C. *Modern accordion perspectives: an international overview of accordion pedagogy*. 2017, vol. 3, 106 p. Disponibil http://www.modernaccordionperspectives.com/Publications_files/map3.pdf
8. JACOMUCCI, C. *Modern accordion perspectives: expert musicianship*. 2018, vol. 4, 82 p. Disponibil http://www.modernaccordionperspectives.com/Publications_files/Map4.pdf (accesat 5.01.2022)
9. GERVASONI, P. *L'Accordeon, instrument du XXeme siecle*. Paris: Editions Mazo, 1987. 287 p.
10. LHERMET, V. *Le repertoire contemporain de l'accordeon en Europe depuis 1990: l'affirmation d'une nouvelle identite sonore*: these de doctorat. Paris, 2016. Disponibil http://www.conservatoiredeparis.fr/fileadmin/user_upload/Recherche/pdf/LHERMET_Vincent_2016_these.pdf (accesat 29.07.2022)
11. LOCKE, ARTHUR. The Background of the Romantic Movement in French Music. *The Musical Quarterly* 6.2 (1920): 257-271. Print.
12. MACEROLLO, J. *Accordion Resource Manual*. Toronto: The Avondale Press, 1980. 137 p. ISBN 0-9690452-8-X
13. SCHWEITZER A., *J. S. Bach*, eng. trans. Ernest Newman Vol.1 New York, Dover Publications, 1966, p. 428
14. АЛЬШВАНГ, А. Коган Г. М. Школа фортепианной транскрипции. В: *Избранные сочинения : Музыка*, 1965. Т. 2. С. 284-297.
15. БАСУРМАНОВ, А. *Баянное и аккордеонное искусство. Справочник*. Москва: Кифара, 2003. 540 с.
16. БЕРЕЗОВЧУК, Л. Музыкальный жанр, как система функций. В: *Аспекты теоретического музыкознания*. Ленинград: ЛПИТМиК, 1989, вып. 2, с. 95–122.
17. БОРОДИН, Б. Б. *Феномен фортепианной транскрипции: опыт комплексного исследования* : автореф. дис. ... д-ра искусствоведения. М., 2006. 42 с.
18. БУЗОНИ, Ф. Первое приложение к первому тому В: *Клави́р хороше́го строя И. С. Баха*. Новое изд. под ред. и с доп. Г. М. Когана. М., 1941, с. 4

19. БЫЧКОВ, В. Баянно-аккордеонная музыка России и Европы. Кн. 1: Баянная музыка России. Челябинск, 1997. 216 с.
20. БЫЧКОВ, В. Баянно-аккордеонная музыка России и Европы. Кн. 2: Аккордеонная музыка Европы. Челябинск, 1997. 290 с.
21. ГАККЕЛЬ, Л. Е. *Фортепианная музыка XX века*, Л.; М. : Сов. композитор, 1976. 296 с.
22. ГОДОВСКИЙ, Л. Предисловие к изданию транскрипции для фортепиано В: *Песни Шуберта* сост. К. Сорокин. М.: Музыка, 1970, Вып. 1. 4 с.
23. ДАВЫДОВ, Н. А. *Методика переложений инструментальных произведений для баяна* М.: Музыка, 1982. 173 с.
24. ЗАХВАТКИН, А. *Клавирная школа К. Ф. Э. Баха в исторической перспективе*: автореф. дисс. канд. иск. Нижний Новгород, 2007. 19 с.
25. ИМХАНИЦКИЙ, М. *История баянного и аккордеонного искусства*. Москва: РАМ им. Гнесиных, 2006. 520 с.
26. ИМХАНИЦКИЙ, М. *Музыка зарубежных композиторов для баяна и аккордеона*. Москва: РАМ им. Гнесиных, 2004. 376 с.
27. КОГАН, Г. О транскрипции В: *Избранные статьи* Вып. 2, М. : Сов. композитор, 1972, с. 63-68.
28. КОГАН, Г. Предисловие В: *Школа фортепианной транскрипции*. Вып. 2. М.: Музыка, 1976, с. 4
29. ЛИПС, Ф. Р. *Искусство игры на баяне*. Москва: Музыка, 1985. 158 с.
30. ЛИПС, Ф. Р. *Кажется, это было вчера*. Москва: Музыка, 2009. 336 с.
31. ЛИПС, Ф. Р. *Об искусстве баянной транскрипции*. ред. В. Брызгалин. Москва-Курган: Мир нот, 1999. 96 с.
32. МАЗЕЛЬ, Л. *Строение музыкальных произведений*. Москва: Музыка, 1979. 536 с.
33. МИРЕК, А. *И звучит гармоника*. Москва: Сов. композитор, 1979. 182 с.
34. НАЗАЙКИНСКИЙ, Е. Проблемы комплексного изучения музыкального произведения. В: *Музыкальное искусство и наука*. Москва: Музыка, 1978, вып. 3, с. 3–12.
35. НАЗАЙКИНСКИЙ, Е. *Стиль и жанр в музыке*. Москва: ВЛАДОС, 2003. 248 с.
36. ПОКАЗАННИК, Е. *Эволюция пиано-аккордеона: функционирование, конструкция, репертуар*: автореф. дисс. канд. иск. Ростов-на-Дону, 1999. 27 с. Disponibil <https://www.dissercat.com/content/evolyutsiya-pianoakkordeona-funktsionirovanie-konstruktsiya-repertuar> (accesat 4.03.2022)
37. РУДЕНКО, В. И. Концертная скрипичная транскрипция XX века и проблемы интерпретации В: *Музыкальное исполнительство*. сост. и общ. ред. В. Ю. Григорьева, В. А. Натансона, М.: Музыка, Вып. 10, 1979, с.22–56
38. ТЮЛИН Ю. *Учение о музыкальной фактуре и мелодической фигурации. Музыкальная фактура (книга 1)* М.: Музыка, 1976. 165 с.
39. ХОЛОПОВА, В. *Музыка как вид искусства: музыкальное произведение как феномен*. Москва: Консерватория, 1990. 260 с.
40. ХОЛОПОВА, В. *Формы музыкальных произведений*. Санкт-Петербург: Лань, 2001. 496 с.
41. ХОЛОПОВ, Ю. *Концертная форма у И. С. Баха*. Disponibil <http://www.kholopov.ru/hol-bach-conform.pdf> (accesat 4.03.2022)
42. ЦУККЕРМАН, В. *Музыкальные жанры и основы музыкальной формы*. Москва: Музыка, 1964. 160 с.

COMPONENTA PRACTICĂ A TEZEI DE DOCTORAT PROGRAMUL RECITALURILOR

Recital nr. 1

17 mai 2018, Colegiul de muzică și pedagogie din or. Bălți

1. J.S. Bach. *Fuga din Fantezia și Fuga in a moll pentru orgă* BWV 561
Transcripție pentru acordeon de P. Știuca.
2. C. Saint-Saëns. *Introducere și Rondo Capriccioso* pentru vioară și orchestră
op. 28. Transcripție pentru acordeon de P. Știuca.
3. P. Pizzigoni. *Lumina și umbra*
4. V. Zagumionov. *Umoresca*

Recital nr. 2

10 Decembrie 2019. Prezentarea partiturilor de transcripții pentru acordeon
(format digital). Autor: Petru Știuca:

1. J.S. Bach. *Fantezia și Fuga in a moll* BWV 561 (14 pagini, 1,7 c.a.)
2. J.S. Bach. *Preludiu și fuga in g moll* BWV 535 (5 pagini, 0,6 c.a.)
3. J.S. Bach. *Toccată și fuga in fis moll* BWV 910 (11 pagini, 1,4 c.a.)
4. J.S. Bach. *Preludiul și Fuga D dur*, Clavirul Bine Temperat, Vol. II, BWV
870-893 (9 pagini, 1,1 c.a.)
5. C. Saint-Saens. *Introducere și Rondo Capriccioso* pentru vioară și orchestră,
op.28 (19 pagini, 2 c.a.)
6. C. Franck. *Preludiul, fuga și variațiuni in h moll* op. 18 (7 pagini, 0,9 c.a.)
7. C.M. Weber. *Konzertstück* pentru pian și orchestră op.79 (42 pagini, 5,2 c.a.)

Recital nr. 3

04 decembrie 2022, Școala de Arte Alexei Stârcea

1. J.S. Bach. *Fantezia din Fantezia și Fuga in a moll pentru orgă* BWV 561
Transcripție pentru acordeon de P. Știuca
2. C.M. Weber. *Konzertstück* op. 79 pentru pian și orchestră, p. II, III.
Transcripție pentru acordeon de P. Știuca
3. E. Derbenko. *Impromptu*
4. E. Lecuona. *Malaguena*

LISTA LUCRĂRILOR ȘTIINȚIFICE LA TEMA TEZEI

Principii de realizare și interpretare a transcripțiilor lucrărilor academice pentru acordeon

Autor Petru Știuca

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

Școala doctorală *Studiul artelor și culturologie*

2. Articole în reviste:

2.3. în reviste din Registrul Național al revistelor de profil

2.3.1. Transcripția creațiilor omofon-armonice pentru acordeon. In: *AKADEMOS* Nr. 1/2023, p. 119-122 (În curs de apariție) Categoria B

2.3.2. *Konzertstück op. 79 pentru pian și orchestră* de C. M. Weber în transcripție pentru acordeon: particularități interpretative. In: *Valorificarea și conservarea prin digitizare a colecțiilor de muzică academică și tradițională din Republica Moldova* Chișinău, 2023, p. 124-128 Categoria B

2.3.3. *Introducția și Rondo Capriccioso* pentru vioară și orchestră de C. Saint-Saëns în transcripție pentru acordeon. In: *Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică*. In: *Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică*. Nr. 2 (43), 2022, Chișinău, 2022, p. 61-66. Categoria B

2.3.4. *Preludiul Sol minor* pentru orgă BWV353 de J. S. Bach în interpretare pentru acordeon. In: *Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică*. Nr. 2 (43), 2022, Chișinău, 2022, p. 23-29. Categoria B

2.3.5. Procedee și particularități de transcriere și interpretare a creațiilor polifonice pentru acordeon. In: *Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică* Nr. 2 (37), 2020, p. 160-164. Categoria B

2.3.6. Transcrierea pentru acordeon: considerații generale. In: *Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică*, nr. 1(34), 2019, Chișinău, 2019, p. 155-159. Categoria C

3. Materiale/teze prezentate la foruri științifice

3.3. Conferințe internaționale desfășurate în Republica Moldova

3.3.1. Aspecte ale transcripției pentru acordeon a creațiilor muzicale pianistice. In: *Învățămintul artistic – dimensiuni culturale*. Volumul I, 15 mai 2020, AMTAP, Chișinău. Conferință științifică internațională. Chișinău, 2020, pp. 88-89

3.3.2. *Introducția și Rondo Capriccioso* pentru vioară și orchestră de C. Saint-Saens în transcripție pentru acordeon. In: *Simpozion științific cu participare internațională „Patrimoniul muzical în contemporaneitate (folclor și creația componistică): Centenar Gleb Ciaicovschi-Mereșanu (1919–2019)*, rezumate comunicărilor, 17 mai 2019, Chișinău: AMTAP, 2019, p. 50

3.3.3. Ornamentele din perioada baroc: particularități ale transcrierii pentru acordeon În: *Patrimoniul muzical din Republica Moldova (folclor și creație componistică) în contemporaneitate*. Conferință științifică internațională. Chișinău, Septembrie 2019. Tezele comunicărilor. Chișinău 2019, p. 64

3.3.4. Transcrierea pentru acordeon: considerații generale În: *Patrimoniul muzical din Republica Moldova (folclor și creație componistică) în contemporaneitate*. Conferință științifică internațională. Chișinău, 25 septembrie 2018. Tezele comunicărilor. Chișinău 2018, p.102

3.3.5. Aspecte ale transcrierii și interpretării creațiilor polifonice la acordeon. În: *Patrimoniul muzical din Republica Moldova (folclor și creație componistică) în contemporaneitate*. Conferință științifică internațională. Chișinău, 26 septembrie 2017. Tezele comunicărilor. Chișinău 2017, p.

111

ADNOTARE

Știuca Petru. Principii de realizare și interpretare a lucrărilor academice transcrise pentru acordeon, teză de doctor în arte, specialitatea 653.01 – Muzicologie (doctorat profesional), Chișinău, 2022.

Structura tezei include: introducere, 2 capitole, 84 de pagini ale textului de bază, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 123 titluri, o anexă cu lucrările transcrise de autor.

Cuvinte-cheie: transcripție muzicală, artă de interpretare, acordeon, muzică polifonică, muzică omofon-armonică, preludiu și fugă, solist-instrumentist.

Domeniul de studiu: artă de interpretare, arta transcripției muzicale.

Scopul cercetării constă în elucidarea principiilor de realizare a transcripțiilor pentru acordeon în contextul evidențierii particularităților tratării interpretative a acestora. **Obiectivele:** 1. concretizarea terminologiei legate de noțiunea de transcripție; 2. relevarea specificului de transcriere pentru acordeon a creațiilor polifonice, în baza originalelor pentru orgă; 3. stabilirea procedurilor de transcripție pentru acordeon a lucrărilor omofon-armonice, în baza originalelor pentru pian și vioară; 4. identificarea unor soluții practice de depășire a dificultăților de interpretare a repertoriului transcris și analizat.

Noutatea și originalitatea conceptului artistic rezidă în realizarea unui repertoriu de transcripții pentru acordeon, conform metodologiilor contemporane identificate de autor, prezentat în cadrul recitalurilor, în proprie tratare interpretativă. Originalitatea conceptului artistic este determinată de abordările stilistic-interpretative ale acestor creații, din perspectiva unui discurs muzical transcris, ținând cont de specificul acordeonului. Teza prezintă în premieră un repertoriu nou transcris de autor pentru acest instrument și un concept interpretativ asupra acestuia, realizat din perspectiva cercetării teoretice, a practicii didactice și a executării concertistice.

Noutatea lucrării teoretice constă în faptul că pentru prima dată într-o teză de doctorat a fost transcris și analizat, din perspectiva metodologică, științifică-muzicologică și interpretativă, un repertoriu reprezentativ de lucrări academice pentru acordeon, fapt ce a permis autorului, pe de o parte, elucidarea problemelor transcripției ca proces de creație și tehnică de realizare, iar, pe de alta, formularea unor recomandări metodice ce țin de ținuta artistică, stilistică și tehnică a interpretării.

Valoarea aplicativă a lucrării. Materialele cercetării pot servi drept suport pentru studii științifice ulterioare, legate de problemele procesului de transcripție pentru acordeon sau pentru alte instrumente și de aspecte ale interpretării acestora. De asemenea, rezultatele cercetării pot fi utilizate în cursurile didactice teoretice și practice precum *Instrument* (acordeon); *Istoria interpretării instrumentale*; *Metodica predării instrumentului de specialitate*; *Orchestrație*; *Aranjament* ș.a. și se pretează a fi utile studenților interesați atât de procesul practic de realizare a transcripțiilor pentru acordeon, cât și de interpretarea acestora. Concluziile și recomandările pot fi întrebuintate în pregătirea către evoluările concertistice sau în scopul optimizării proceselor didactice de instruire în arta de interpretare la acordeon în sistemul de învățământ muzical național, la toate nivelele.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele științifice au fost realizate în contextul activităților profesionale didactice-științifice și interpretative ale autorului, la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, fiind reflectate în 6 articole și 5 rezumate publicate, în comunicările la conferințe și simpozioane științifice, în cadrul recitalurilor prezentate cât și în utilizarea în procesul didactic a transcripțiilor realizate de autor.

ANNOTATION

Știuca Petru. Principles of achievement and aspects of interpretation of transcripts of academic works for the accordion, Thesis for degree of Doctor of Arts, specialty 653.01 – Musicology (professional doctorate), Chisinau, 2022.

Thesis structure includes: Introduction, 2 chapters, 84 pages of the basic text, general conclusions and recommendations, bibliography of 123 titles, an annex.

Keywords: Musical transcription, performing art, accordion, polyphonic music, homophone-harmonic music, prelude and fugue, soloist-instrumentalist.

Field of study: Performing art, the art of musical transcription.

The purpose of the research is to elucidate the principles of transcriptions for the accordion in the context of highlighting the peculiarities of their performing treatment. **The objectives** 1. concretization of terminology related to the notion of transcription; 2. revealing the specific of transcription for accordion of polyphonic creations, based on the original organ works; 3. establishing transcription procedures for the accordion of homophones-harmonic works, on the basis of originals for piano and violin; 4. identifying practical solutions to overcome difficulties of performing the transcribed and analyzed repertoire.

The novelty and originality of the artistic concept lies in the creation of a repertoire of transcriptions for the accordion, according to the contemporary methodologies identified by the author, presented during the recitals, in his own performing treatment. The originality of the artistic concept is determined by the stylistic-interpretative approaches of these creations, from the perspective of a transcribed musical discourse, taking into account the specifics of the accordion. The thesis presents for the first time a new repertoire transcribed by the author for this instrument and a performing concept on it, made from the perspective of theoretical research, didactic practice and concert execution.

The novelty of the theoretical work consists in the fact that for the first time in a doctoral thesis was transcribed and analyzed, from the methodological, scientific-musicological and performing perspectives, a representative repertoire of academic works for the accordion, which allowed the author, on the one hand, elucidating the problems of transcription as a process of creation and technique of realization, and, on the other hand, formulating methodical recommendations related to the artistic, stylistic and technical attire of performing.

Applied value of the work. The research materials may serve as support for further scientific studies, related to transcription problems for the accordion or other instruments and aspects of performing. Also, the results of the research can be used in theoretical and practical didactic courses such as the *Instrument* (accordion); *History of instrumental performing*; *Methodic of teaching the instrument*; *Orchestration*; *Arrangement* etc. and are suitable for students interested in both the practical process of making transcriptions for the accordion and their interpretation. The conclusions and recommendations can be used in preparing for concert evolutions or in order to optimize the teaching processes of training in the accordion art of performing in the national musical education system, at all levels.

Implementation of scientific results. The scientific results were realized in the context of the author's professional didactic-scientific and performing activities, at the Academy of Music, Theatre and Fine Arts, being reflected in six articles and five published summaries, in the communications at scientific conferences and symposiums, in the recitals, and in the teaching process.

АННОТАЦИЯ

Штюка Петру. Принципы реализации и исполнения транскрипций академических произведений для аккордеона. Диссертация на соискание ученой степени доктора искусствоведения по специальности 653.01. Музыкаведение (профессиональная докторантура). Кишинев, 2022.

Диссертация включает аннотации, введение, 2 главы, основные выводы и рекомендации, 84 страниц основного текста, библиографию из 123 наименований, приложения.

Ключевые слова: музыкальная транскрипция, исполнительское искусство, аккордеон, полифоническая музыка, гомофонно-гармоническая музыка, прелюдия и fuga, солист-инструменталист.

Область изучения: исполнительское, искусство музыкальной транскрипции.

Целью исследования является выявление принципов транскрипции для аккордеона в контексте особенностей их исполнительской трактовки. Цели: 1. конкретизация терминологии, связанной с понятием транскрипции; 2. определение специфики транскрипции для аккордеона полифонических произведений, на основе оригиналов для органа; 3. установление приемов транскрипции для аккордеона гомофонно-гармонических произведений, на базе оригиналов для фортепиано и скрипки; 4. представление практических решений для преодоления исполнительских трудностей анализируемого материала транскрипций.

Новизна и оригинальность художественной концепции заключается в создании репертуара транскрипций для аккордеона в соответствии с современными авторскими методиками, представленными в концертах, в собственной исполнительской трактовке. Оригинальность художественной концепции определяется стилистическими и исполнительскими трактовками данных произведений с точки зрения аккордеонных транскрипций музыкального материала. В диссертации впервые представлен новый репертуар транскрипций, выполненный автором для этого инструмента, и его исполнительская художественная концепция, реализованная с точки зрения теоретических исследований, педагогической практики и концертного исполнения.

Новизна теоретической работы заключается в том, что впервые в докторской диссертации был изучен и представлен репрезентативный репертуар транскрипций для аккордеона, реализованный автором как в методологическом, научно-музыковедческом, так и аналитически-исполнительском ракурсах, что позволило автору, с одной стороны, выявить проблемы транскрипции как художественного процесса и техники реализации, а с другой стороны, сформулировать методические рекомендации, способствующие усовершенствованию художественных, стилистических и технических качеств исполнения.

Практическая ценность работы. Материалы исследования могут составить базу для дальнейших научных исследований, связанных с проблемами транскрипции для аккордеона или других инструментов и их исполнительскими аспектами. Результаты исследования могут быть использованы преподавателями и студентами в теоретических и практических учебных курсах, таких как *Инструмент (аккордеон); История инструментального исполнительства; Методика преподавания инструмента; Оркестровка; Аранжировка* и т.д. Выводы и рекомендации могут помочь профессиональной подготовке студентов к концертным выступлениям, а также оптимизации учебных процессов обучения исполнительскому искусству на аккордеоне в национальной системе музыкального образования на всех уровнях.

Внедрение научных результатов. Научные результаты были реализованы в контексте профессиональной учебно-научной и исполнительской деятельности автора, в Академии музыки, театра и изобразительного искусства, что нашло отражение в 6 статьях и 5 опубликованных резюме, в сообщениях на научных конференциях и симпозиумах, в презентации концертов, а также в использовании в учебном процессе реализованных автором транскрипций.

ȘTIUCA PETRU

**PRINCIPII DE REALIZARE ȘI INTERPRETARE
A LUCRĂRILOR ACADEMICE TRANSCRISE
PENTRU ACORDEON**

SPECIALITATEA 653.01 MUZICOLOGIE (CREAȚIE)

Doctorat profesional

REZUMATUL TEZEI DE DOCTOR ÎN ARTE

Aprobat spre tipar: Hârtie
ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar.: 1,5

Formatul hârtiei 60x84 1/16
Tiraj 50 ex.
Comanda nr. **XX**

Editura Notograf-Prim

str. Bucuerști, XX, Chișinău, MD-2009